

B 1149. - 1201.

Zur Identifizierung dieses
Exemplars angegeben:

H. F. Müssener:

„Literatur der Totenkünste“

S. 18: 11

Georg Olms Verlag,

Hildesheim, 1963.

B 44

ICONES MORTIS,

DVODECIM Imaginibus præter priores,
totidémque inscriptionibus, præter epi-
grammata è Gallicis à Georgio AEmy-
lio in Latinum versa, cumulata.

Quæ his addita sunt, sequens pagina
commonstrabit.

BASILEAE,

1554.

*Originalis hic liber. p. meo Ch. Reich
anno: C. lxxij. Die. iij. Decembris
A. xij. Paris.*

INDEX eorum, quæ his MORTIS Imaginibus accesserunt.

MEDICINA ANIMAE, tam ijs, qui firma, quàm qui aduersa corporis ualetudine præditi sunt, maximè necessaria.

PARACLESIS ad periculosè decumbentes.

D. CAECILII CYPRIANI episcopi Carthaginensis, Sermo de MORTALITATE.

ORATIO ad DEVM, apud ægrotum, dum inuisitur, dicenda.

ORATIO ad CHRISTVM in graui morbo dicenda.

D. CHRYSOSTOMI Patriarchæ Constantinopolitani, de Patientia, & consummatione huius seculi, de secundo Aduentu Domini, deq; æternis Iustorum gaudijs, & Malorum pœnis, de silentio, & alijs homini Christiano ualde necessarijs, Sermo.

AD LECTOREM
CHRISTIANVM,
EPIGRAMMA.

ACCIPE iucundo præsentia carmina uultu,
Seu Germane legis, siue ea Galle legis:
In quibus extremæ qualis sit MORTIS imago,
Reddidit imparibus Musa Latina modis.
Gallia quæ dederat lepidis Epigrammata uerbis,
Teutona conuertens est imitata manus.
Da ueniam nobis doctissime Galle, uidebis
Versibus appositis reddita si qua parum.
Non omnes pariter, nec in omni parte ualemus:
Præcipuam partem semper & error habet.
Sunt tamen appositis quædam sic reddita uerbis,
Omnibus ut sperem posse placere bonis.
Qualiacunque mei sunt hæc monumenta laboris,
Gallia, germano pectore mitto tibi.
Denique cum præstent, me iudice, sacra profanis,
Materiam uoluit sumere Musapiam.
Discimus hinc summam diuini numinis iram,
Quæ uarijs plectit crimina nostra modis.
Discimus & MORTEM peccati reddere pœnã,
Omnia quæ tristi corpora falce trahit.
Cumq; triuphãtis uictoria maxima CHRISTI
MORTIS & Inferni frægerit arma simul,

Non opus imbellem nimium metuamus ut hostem,
Qui nos ex uarijs ducit in astra malis.

FRAXINEVS, AEMY-
LIO SVO.

Criminis ut pœnã Mortem, MORS sustulit una,
Sic te immortalem MORTIS imago facit.

AMBROSIVS lib. de Bono MORTIS,
Capite II.

MORS ipsa cùm absoluat omnes, paucos delectat.
Sed non hoc MORTIS est vitium, sed nostræ in-
firmitatis, qui voluptate corporis, & delectatione
viæ istius capimur, & cursum hunc consummare
trepidamus, in quo plus amaritudinis, quàm volu-
ptatis est. An non sancti ac sapientes viri, qui lon-
gævitate peregrinationis huius ingemiscebant,
dissolui & cum CHRISTO esse pulchrius æsti-
mantes, denique diem generationis suæ execraban-
tur: sicut ille, qui ait: Pereat dies illa, in qua natus
sum? MORS igitur bonum est.

Hactenus AMBROSIVS.

CREATIO MVNDI.

Formauit Dominus DEVS hominem de li-
mo terræ, ad imaginem suã creauit illum,
masculum & fœminam, creauit eos.

GBN. I. ̄ II.

Principio Cœlum, Terram, Pontumq; sonantem,
Ex nihilo fecit uoce potente DEVS.
Inde leui terra diuinæ mentis imago
Gignitur, humanum Fœmina Virq; genus.

A 3

PECCATVM.

Quia audisti vocem vxoris tuæ, & comedi-
sti de ligno, ex quo præceperam tibi ne
comederes, &c.

GEN. III.

*Fallitur infelix à stulta coniuge coniunx,
Inuito comedens tristia poma Deo.
Commeruere grauem scelerato crimine Mortem,
Legibus hinc fati subdita turba sumus.*

Emisit eum Dominus DEVS de paradiso
voluptatis, vt operaretur terram, de qua
sumptus est.

GEN. III.

Expulit Omnipotens hominem de sede beata,
Nutriat ut proprio membra labore, DEVS.
Pallida tunc primum uacuum MORS uenit in orbem:
Humanum rapiunt hinc mala fata genus.

MALEDICTIO.

Maledicta Terra in opere tuo, in laboribus
comedes cunctis diebus vitæ tuæ, donec
reuertaris, &c.

GEN. III.

Sit maledicta tuo sterilis pro crimine Tellus.
Vita tibi multi plena laboris erit:
Donec in exigua te MOR'S tellure reponet,
Quod fueras primûm, tum quoque puluis eris.

Væ, væ, væ habitantibus in terra.

A P O C. VIII.

Cuncta, in quibus spiraculum vitæ est, mor-
tua sunt.

G E N. VII.

Væ nimium uobis misero qui uiuitis orbe,
Tempora uos multo plena dolore manent.
Quantumcunque boni uobis fortuna ministret,
Pallida MORS ueniens omnibus hospes erit.

A 5

Moriatur Sacerdos magnus.

IOSVE XX.

Et episcopatum eius accipiat alter.

PSAL. CVIII.

Qui non mortalis uite tibi munera fingis,
Rebus ab humanis eripiere breui.
Maximus es quanuis Romana in sede Sacerdos,
Quod geris officium, qui gerat alter erit.

Dispone domui tuæ, morieris enim tu, &
non viues. ISAIAE. XXXVIII.
Ibi morieris, & ibi erit currus gloriae tuæ.

ISAIAE XXII.

*Sic tibi disponas commisi munera regni,
Vt transire aliò posse repente putes.
Cur? quia cum uitam suscepta morte repones,
Tunc tua diuulsus gloria currus erit.*

Sicut & Rex hodie est, & cras morietur;
nemo enim ex regibus aliud habuit.

ECCLĒ. X.

*Splendida fert hodie regni qui sceptrā superbus,
Crastina lux illi tristia fata feret.
Quisquis enim regni sūmas moderatur habenas,
Munera discedens non meliora feret.*

Væ qui iustificatis impium pro muneribus,
& iustitiam iusti aufertis ab eo.

ISAIAE V.

Væ nimium uobis, qui iustificatis iniquum,
Erigitisq; malos, deprimitisq; bonos.
Donaq; sectantes fallacis inania mundi,
Iustitiæ uerum tollere uultis iter.

Gradients in superbia potest DEVS hu-
miliare.

DANIE. IIII.

Vos quoq; quos uita delectat pompa superba,
Implicitos fatis auferet una dies.
Herba uirens pedibus ceu conculcatur euntis,
Vltima sic tristi uos pede fata terent.

Mulieres opulentæ surgite, & audite vocem
meam: Post dies, & annum, & vos con-
turbemini.

ISAIAE XXXII.

Huc etiam domina matronaꝫ; diues adeste,
Sic etenim uobis mortua turba refert:
Post hilares annos, & inanis gaudia mundi
Turbabit MORTIS corpora uestra dolor.

Percutiam pastorem, & dispergentur oves
gregis.

MAT. XXVI. MAR. XIII.

MORS, ego percutiam pastorem, dicit, inermē,
Illius in terram mitra pedumq; cadent.
Tum pastore suo per uulnera MORTIS adēpto,
Incustoditæ disijcientur oves.

Princeps induetur mœrore. Et quiescere fa-
ciam superbiam potentium.

EZECH. VII.

Princeps magne ueni, periturâq; gaudia linquas,
Quicquid & incerti Mundus honoris habet.
Sola queo Regum sublimes uincere fastus,
Imperio cedit splendida pompa meo.

B

Ipse morietur, quia non habuit disciplinam,
& in multitudine stultitiæ suæ decipietur.

PROVER. V.

*Iam moriere miser, quia disciplina piorum
Nunquam uera tibi, sed simulata fuit.
Stultitiæq; tue magno deceptus aceruo
Es stolidus falsum mente secutus iter.*

Laudau magis mortuos , quàm
viuentes.

ECCLE. IIII.

Plus ego laudau Mortem, quam uiuere, semper
Vita quòd hæc uarijs est onerata malis.
Nunc ingrata tamẽ me mors detrusit ad illos,
Fatorum rigida qui cecidere manu.

B 2

Quis est homo qui uiuet, & nō videbit mor-
tem, eruet animam suam de manu inferi?

PSAL. LXXXVIII.

*Quis tam grandis homo, tam forti pectore uiuit,
Cui maneat semper nescia uita necis?
Quis uitare potest, quod deijcit omnia, lethum,
Eripiens animam Mortis ab ense suam?*

Ecce appropinquat hora.

MAT. XXVI.

*Tu petis ecce chorū pompa comitante frequenti,
Mox age, dic horas uoce precante tuas.
Nam te fata uocant, illa morieris in hora,
Quæ tibi fert tristem non reuocanda diem.*

B 3

Disperdam iudicem de medio eius.

A M O S II.

Vos ego, qui donis corrupti falsa probatis,
E medio populi iudicioq; traham.
Non eritis iusta fatorum lege soluti,
Quam modò, qui uiuit, nemo cauere potest.

Callidus vidit malum , & abscondit se : inno-
cens pertransiit , & afflictus est damno.

PROVER. XXII.

Vidit homo cautus delicta , malumque probavit:
Pauperis & iusti causa repulsa fuit.
Iustitiæ titulo vexatur egenus & insons,
Legibus & maius munera pondus habent.

Qui obturat aurem suam ad clamorem pau-
peris, & ipse clamabit, & non exaudietur.

PROVER. XXI.

*Consulitis dites omni locupletibus hora,
Pauperis & clausa spernitis aure preces,
Sed vos extrema quando clamabitis hora,
Sic etiam clausa negliget aure Deus.*

Væ qui dicitis malum bonum, & bonum ma-
lum: ponentes tenebras lucem, & lucem
tenebras: ponentes amarum in dulce, &
dulce in amarum.

ISAIAE V.

Væ qui taxatis pro falso crimine rectum,
Quodq; malum uerè est, dicitis esse bonum.
Ex tenebris lucem facitis, de luce tenebras,
Mellâque cum tristi dulcia felle datis.

B 5

Sum quidem & ego mortalis homo.

S A P. VII.

Ecce Sacramentum caelestia munera porto,
Vnde ferat certam iam moriturus opem.
Sum quoque mortalis, simili quia sorte creatus,
Tempora cum uenient, cogar, ut ille, mori.

Sedentes in tenebris, & in umbra Mortis,
vinctos in mendicitate.

PSAL. CVI.

Hæc uia fallendi mortales pulchra uidetur,
Qua tegitur ficta religione malum.
Namque foris simulant magnum pietatis amorẽ,
Omne uoluptatum sed genus intus habent.
At cùm finis adest, ueniunt tristissima dona:
Accumulat cunctos Mors inimica malos.

Est via quæ videtur homini iusta: nouissima
autem eius deducunt hominem ad mortē.

PROVER. IIII.

Apostrophe ad Mortem.

Quid sacram terres Mors inuidiosa puellam?
Gloria de uicta uirgine parua uenit.
I procul, & senio confectis retia ponas:
Hanc sine delicijs incubuisse suis.
Conueniunt hilari lusûsque iocique iuuenta,
Sumptaque furtiuo gaudia leta toro.

Melior est Mors quàm
vita.

ECCLE. XXX.

*Vita diu mihi pœna fuit, me nulla uoluntas
Incitat, ut cupiam longius esse super.
Mors melior uita, certa mihi mente uidetur,
Quæ redimit cunctis pectora fessa malis.*

Medice, cura te ipsum.

LVCAE IIII.

Tu bene cognoscis morbos, artemq; medendi,
Qua simul aegrotis subueniatur, habes.
Sed caput ô stupidum, cum fata aliena retardes,
Ignoras morbi, quo moriere, genus.

Indica mihi si nosti omnia. Sciebas quòd na
sciturus esses, & numerum dierum tuo-
rum noueras?

I O B . X X X V I I I .

*Afficiens curuum ficta sub imagine cælum
Euentura alijs dicere fata soles.
Dic mihi, si bonus es uenturae sortis aruspex,
Ad me quando tibi fata uenire dabunt?
Inspice præsentẽ, quam fert mea dextera, speram,
Te melius fati præmonet illa tui.*

Stulte, hac nocte repetunt animam tuam : &
quæ parasti, cuius erunt?

LVCAE XII.

Hac te nocte manu rapiet Mors tristis, auare,
Inq; breui tumba cras tumulatus eris.
Ergo cum procul hinc uita priuatus abibis,
Quò bona perueniant accumulata tibi.

Qui congregat thesauros lingua mendacii,
vanus & excors est, & impinguetur ad la-
-queos MORTIS.

PROVER. XXI.

*Thesauros cumulat qui per mendacia magnos,
Et bona corradit plurima, stulta facit.
Mors etenim quando trahet in sua retia captum,
Hunc faciet facti poenituisse sui.*

C

Qui volunt ditescere, incidunt in tentationem, & laqueum, & cupiditates multas, stultas, ac noxias, quæ demergunt homines in exitium & interitum.

I. ad TIM VI.

Vt bona mortales uobis mundana paretis,
Obijcitis uarijs pectora uestra malis:
Sic fortuna potens in multa pericula lapsos
Ad summum ducit perditionis iter.

Subitò morientur, & in media nocte turbabuntur populi, & auferent violentum absque manu. I O B XXXIIII.

*Insurgent populi contra fera bella gerentem,
Qui nihil humane commoda pacis amat.
Magnanimo freti uiolentum robore tollent,
Ipse cadet nulla percutiente manu.
Nam genus humanum ualidis qui laeserit armis,
Auferet hunc fato Mors uiolenta graui.*

C 2

Quoniam cùm interierit, non sumet secum
omnia, neque cum eo descendet gloria
eius.

PSAL. XLVIII.

*Nobilis haud ullos secum portabit honores,
Deiciet summo Mors ubi dura loco.
Non celebres titulos, claraque insignia gentis
Aufert, in tumba nil nisi puluis erit.*

Spiritus meus attenuabitur, dies mei breuiabuntur, & solū mihi superest sepulchrum.

I O B. X V I I.

Attenuata meis fugerunt robora membris,
Vitæque currentis fluminis instar abit.
Quam citò præterijt nūquam reuocabile tempus,
Et reliquum tumbam nil mihi præter erit.
Tristia iam longæ pertæsus munera uitæ,
Me precor ut iubeant numina summa mori.

C 3

Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad
inferna descendunt.

I O B X X I .

Consumunt uitam per gaudia multa puella,
Omne uoluptatum percipiuntque genus.
Tristitia curisque uacant, animoque soluto
Otia delicijs condita semper amant.
Sed miseræ tandem fato mittuntur ad Orcum,
Vertit ubi summus gaudia tanta dolor.

De legibus
Me & te sola MORS
separabit.

R V T H I.

Hic est uerus amor, qui nos cōiungit in unum,
Et ligat æterna mutua corda fide.
Sed nimis heu paruo durabit tempore, nanque
Mors citò coniunctos diuidet una duos.

C 4

De lectulo super quem ascendisti, non de-
scendes, sed morte morieris.

IIII. REG. I.

Quem premis, ô uirgo, iuuenili corpore lectum,
Non hinc dura tibi surgere fata dabunt.
Nam prius exanimem te mors uiolenta domabit,
Pallidaq; in tumulum corpora falce trahet.

Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis.

MATTH. XI.

Huc ades, & promptus uestigia nostra sequaris.
Pondera qui fesso tergo tanta geris.
Iam satis es nummos pro merce forūq; secutus:
Omnibus his curis exoneratus eris.

C S

In sudore vultus tui vesceris
pane tuo.

GEN. III.

Ipse tibi multo panem sudore parabis.
Præbebit uictum nec nisi cultus ager.
Post uarios usus rerum uitæq; labores
Finiet ærumnas Mors uiolenta tuas.

Homo natus de muliere, breui viuens tem-
pore, repletur multis miseris: qui quasi flos
egreditur, & cōteritur, & fugit velut vmbra.

IOB XIII.

Omnis homo ueniens grauida mulieris ab aluo
Nascitur ad uarijs tempora plena malis.
Flos citò marcescens ueluti decedit, & ille
Sic perit, & tanquam corporis umbra fugit.

Cùm fortis armatus custodit atriũ suum, &c.
Si autem fortior eo superueniens vicerit
eum, vniuersa eius arma aufert, in quibus
confidebat.

L V C. XI.

*Fortis, & armatus, dum vis, & uita supersit,
Tuta sui seruant atria praesidij:
Ecce superuenit iunctis Mors fortior armis,
Hunc malè quæ tuta de statione rapit.*

Quid prodest homini, si vniuersum Mundū
lucretur, animæ autem suæ detrimentum
patiatur?

M A T. X V I.

Quid prodest homini totum si sortibus orbem,
Ac aleæ innumeras arte lucretur opes:
Detrimentum animæ fato patiatur acerbo,
Nulla quod ars, fraus, sors, pōst reparare queat?

Ne inebriemini vino, in quo est luxuria,

EPHES. V.

*Parcite mortales nimio uos mergere Baccho,
Cui Venus expumans, luxus & omnis inest:
Ne ueniens cogat somno, uinóque sepultos,
Mors animam uomitu reddere purpuream.*

Quasi agnus lasciuuens, & ignorans, nescit
quòd ad vincula stultus trahatur.

IIIVXXX. SATARI

PROVER. VII.

Insanire, & scire nihil, suauissima uita est:
Optima non itidem. Quid furiosus agit?
Securus fati, simplex lasciuuit ut agnus,
Nescius ad mortis uincula quòd trahitur.

Domine, vim patior.

ISAIAE XXXVIII

Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones,
Tollunt quæ plenis fert anus in calathis.
Vim patior, clamat, mortem mittit Deus ultor,
Quæ per carnificem strangulat hos laqueo.

Cæcus cæcum ducit: & ambo in foueam
cadunt.

MATTH. XV.

Pro duce cæcus habet cæcum. Dũ incertus uterq;
Ambulat: in foueam lapsus uterque ruit
Vlterius: nam sperat homo dum pergere, tumbæ
In tenebras illum M O R S mala præcipitat.

D

Corruit in curru suo,

I. CHRONIC. XXII.

Fertur equis auriga, nec audit currus habenas,
Dum MORTIS pugnât cum ratione timor.
Corporis exiliente rota, deuoluitur axis:
Vina fluunt ruptis sanguinolenta cadis.

Miser ego homo! Quis me liberabit de corpore mortis huius?

ROM. VII.

Qui cupit exolui, & cum Christo uiuere, mortē
Non metuit. Tali uoce sed astra ferit,
Infelix ego homo! Quis ab huius corpore mortis
Liberet (heu) miserum? me miserum eripiat?

D 2

Confodietur iaculis.

EXODI IX.

Hic puer atate imprudens, est sanguine feruens,
Cum parma iaculum (cætera nudus) habet.
Infelix puer, atque impar congressus atroci
MORTI, quæ iaculis confodit hunc proprijs,

Pueri in ligno corruerunt.

THREN. V.

Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Socratico & pueros currere more iuuat.
Ecce repente ruunt equites in caudice ligni,
Ligneus ut Troiæ Pergama uertit equus.

D 3

Quorum Deus uenter est.

PHILIP. III.

Non secus ac pueri sine sollicitudine uiuunt,
Quorum maximus est uenter, & esca deus.
Quem pinguem & nitidū bene curata cute tollūt
Fronde coronatum, MORS leue tollet onus.

Fortium diuidet spolia.

ISAIAE. LIII.

Clara triumphatis hominum uictoria summis,
Vt summos doceat quosque dedisse manus:
Diuidit erectis spolia exarmata trophæis
Victrix uictorum MORS uiolenta uirum.

D 4

Omnes stabimus ante tribunal. R O M. XIII.
Vigilate & orate, quia nescitis qua hora ven-
turus sit Dominus. M A T. XXIII.

Quilibet ut possit rationem reddere, cuncti
Iudicis aeterni stabimus ante thronum.
Propterea toto uigilemus pectore, ne cum
Venerit, irato iudicet ore D E V S.
Et quia nemo tenet uenturi iudicis horam,
Esse decet uigiles in statione pios.

Memorare nouissima, & in æternum non
peccabis.

ECCLE. VII.

*Si cupis immunem uitijis traducere uitam,
Ista sit ante oculos semper imago tuos.
Nam te uentura crebrò de MORTE monebit.
Quam repetens omni tempore cautus eris.
Da precor ut uero te pectore CHRISTE colamus:
Omnibus ad cœlum sic patefiet iter.*

D 5

Rom. 5.

Sicut per vnum homi-
nem peccatum in hunc
Mundum intrauit, &
per peccatū M O R S:
ita in omnes homines
M O R S pertransiit, in
quo omnes peccaue-
runt.

Rom. 5.

per unum hominem
in peccatum in hunc
mundum intravit. Et
per peccatum MOR-
TALITAS in omnes homines
MOR-TALIS pertransiit, et
quo omnes peccave-
runt.

(153)

